četrtek, 29. april 2021

P9_TA(2021)0156

Bolivija in aretacija nekdanje predsednice Jeanine Añez ter drugih uradnikov

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 29. aprila 2021 o Boliviji in aretaciji nekdanje predsednice Jeanine Añez ter drugih uradnikov (2021/2646(RSP))

(2021/C 506/11)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. novembra 2019 o razmerah v Boliviji [1],

— ob upoštevanju izjave, ki jo je v imenu Evropske unije 23. oktobra 2020 o splošnih volitvah v Boliviji podal podpredsednik Komisije/visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, in izjave, ki jo je 14. marca 2021 o zadnjih dogodkih v Boliviji podal njegov uradni govorec,

— ob upoštevanju sporočila Medameriške komisije za človekove pravice za javnost s 16. marca 2021 o spoštovanju medameriških standardov za dolžno pravno postopanje in dostop do sodnega varstva v Boliviji;

— ob upoštevanju izjave o Boliviji, ki jo je 13. marca 2021 podal tiskovni predstavnik generalnega sekretarja Združenih narodov,

— ob upoštevanju izjav, ki jih je 15. in 17. marca 2021 o razmerah v Boliviji podal generalni sekretariat Organizacije ameriških držav,

— ob upoštevanju bolivijske politične ustave,

— ob upoštevanju Ameriške konvencije o človekovih pravicah (Pakt iz San Joséja),

— ob upoštevanju Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah,

— ob upoštevanju členov 144(5) in 132(4) Poslovnika,

A. ker so politične in socialne razmere v Boliviji po predsedniških volitvah 20. oktobra 2019 še vedno zelo zaskrbljujoče; ker je v pogostih in nasilnih protestih umrlo najmanj 35 ljudi, 833 je bilo ranjenih, številni drugi pa so bili pridržani v nasprotju s pravili dolžnega pravnega postopanja, hkrati pa se poroča o pogostih kršitvah in zlorabah človekovih pravic; ker je predsednik Evo Morales odstopil s položaja predsednika in zapustil državo; ker je zaradi številnih odstopov nastopila vladna praznina, druga podpredsednica senata Jeanine Añez pa je v skladu z ustavo prevzela začasno predsedovanje; ker je začasno njeno predsedovanje potrdilo Večnacionalno ustavno sodišče Bolivije;

B. ker so Jeanine Ánez in začasni organi v skladu s svojim ustavnim mandatom sprejeli potrebne ukrepe za organizacijo novih demokratičnih, vključujočih, preglednih in poštenih volitev, ki so potekale oktobra 2020 kljub izzivom covida-19; ker je bil za predsednika izvoljen Luis Arce iz stranke MAS in sta njegovo izvolitev priznali tudi Jeanine Áñez in mednarodna skupnost, vključno z Evropsko unijo, s čimer je bil omogočen pregleden in miren prenos oblasti;

C. ker so zadnjih mesecih potrdili, da je bilo več sojenj podpornikom MAS preklicanih ali opuščenih, obenem pa so se okrepile grožnje s sodnim pregonom politikov, ki vladi stranke MAS nasprotujejo; ker je Večnacionalna skupščina 18. februarja 2021 potrdila nedoločni vrhovni odlok št. 4461 o splošni amnestiji in pomilostitvi podpornikov vlade predsednika Luisa Arceja, ki so jih med administracijo Jeanine Áñez kazensko preganjali zaradi kaznivih dejanj, povezanih s „politično krizo“, ki je nastopila oktobra 2019;

[1] Sprejeta besedila, P9_TA(2019)0077.

D. ker so bili Jeanine Áñez, dva od njenih ministrov, nekdanji minister za energijo Rodrigo Guzmán in nekdanji minister za pravosodje Álvaro Coimbra ter drugi posamezniki, ki so v obdobju od 2019 do 2020 sestavljali začasno vlado, 13. marca 2021 pridržani zaradi terorizma, upora in zarote in so jih tožilci obdolžili sodelovanja pri državnem udaru v letu 2019; ker je bil njihov pripor podaljšan na šest mesecev, nekdanjo predsednico Añezovo pa čaka zaporna kazen 24 let, če bo obsojena; ker se pripravlja nalog za prijetje treh drugih nekdanjih ministrov; ker so nekdanji predsednici med pridržanjem sprva odrekli zdravstveno pomoč;

E. ker so tožilci vložili obtožnico na podlagi pritožbe nekdanjega člana kongresa stranke MAS, v kateri navajajo, da so omenjeni posamezniki spodbujali, vodili, bili člani in podpirali organizacije, katerih cilj je bil razbiti ustavni red Bolivije; ker so tožilci Jeanine Áñez obtožili kot začasno predsednico, ne kot civilno osebo ali v kateri koli drugi javni funkciji; ker členi 159(11), 160(6), 161(7) in 184(4) ustave iz leta 2009 in zakon z dne 8. oktobra 2010 določajo poseben postopek za sojenje predsedniku, podpredsedniku in visokim uradnikom različnih sodnih teles; ker sodni postopek zoper predsednico Jeanine Áñez, ki mu sledi tožilstvo, ni v skladu z bolivijskim ustavnim pravom; ker se zdijo dokazi v spremni dokumentaciji nejasni;

F. ker osebe, obdolžene teh kaznivih dejanj, trdijo, da jih preganjajo; ker doslej aretirani posamezniki trdijo, da niso bili ustrezno obveščeni o obtožbah, čeprav je generalni državni tožilec poudaril, da so bili nalogi za prijetje izdani v skladu z zakonom in brez kršitve pravic pridržanih oseb; ker se je urad varuha človekovih pravic odločil, da bo spremljal ravnanje bolivijske policije in državnega tožilstva, da bi zagotovil spoštovanje dolžnega pravnega postopanja in pravico aretiranih posameznikov do obrambe;

G. ker člen 3 Medameriške demokratične listine določa, da sta delitev in neodvisnost javnih oblasti bistveni prvini predstavniške demokracije; ker člen 8 Pakta iz San Joséja poudarja pravna jamstva in dolžno pravno postopanje; ker je več mednarodnih organizacij izrazilo zaskrbljenost zaradi zlorabe sodnih mehanizmov v Boliviji in dejstva, da vladajoča stranka te mehanizme vse pogosteje uporablja kot represivne instrumente; ker je novoizvoljeni predsednik Luis Arce obljubil, da med njegovo vlado ne bo političnega pritiska na tožilce in sodnike;

H. ker je verodostojnost bolivijskega pravosodnega sistema omajana zaradi stalnega poročanja o premajhni neodvisnosti, razširjenem političnem vmešavanju in korupciji;

I. ker je Medameriška komisija za človekove pravice poudarila, da nekateri bolivijski protiteroristični zakoni kršijo načelo zakonitosti, ker med drugim vključujejo obsežno opredelitev terorizma, ki je neizogibno preširoka ali nejasna; ker bi morale države pri opredeljevanju kaznivih dejanj spoštovati načelo zakonitosti; ker Večnacionalno ustavno sodišče še ni rešilo pritožb, ki so bile na tem sodišču vložene z zahtevo, da se člen 123 kazenskega zakonika o kaznivem dejanju upora in člen 133 kazenskega zakonika o terorizmu razglasita za neustavna, ker domnevno kršita Ameriško konvencijo o človekovih pravicah in bolivijsko ustavo;

J. ker je EU dolgoletna partnerica Bolivije in bi morala še naprej podpirati njene demokratične institucije, krepitev pravne države, človekove pravice ter njen gospodarski in družbeni razvoj; ker je imela EU pomembno vlogo posrednice pri umirjanju razmer v državi v letih 2019 in 2020 ter pri podpori volitvam;

1. odločno obsoja samovoljno in nezakonito pridržanje nekdanje začasne predsednice Jeanine Áñez, dveh njenih ministrov in drugih političnih zapornikov; poziva bolivijske oblasti, naj jih nemudoma izpustijo in umaknejo politično motivirane obtožbe proti njim; poziva k preglednemu in nepristranskemu sojenju brez političnega pritiska, oblasti pa naj jim zagotovijo vso zdravstveno pomoč, ki jo potrebujejo za boljše počutje;

2. poudarja, da je nekdanja predsednica Jeanine Áñez izpolnila dolžnost, ki jo je imela kot druga podpredsednica senata, da v skladu z bolivijsko ustavo zapolni predsedniško praznino, ki je nastala, ko je nekdanji predsednik Evo Morales odstopil, potem ko je prišlo zaradi poskusa volilne prevare do nasilnih izgredov; poudarja, da je Večnacionalno ustavno sodišče v Boliviji potrdilo prenos pristojnosti na Jeanine Áñez; ugotavlja, da so volitve 18. oktobra 2020 potekale brez incidentov in z vsemi demokratičnimi jamstvi;

3. izraža zaskrbljenost zaradi pomanjkanja neodvisnosti in nepristranskosti bolivijskega pravosodnega sistema ter razširjenosti strukturnih težav; ugotavlja, da je zaradi premajhne neodvisnosti težje dostopati do sodnega varstva in je zaupanje državljanov v nacionalni pravosodni sistem v splošnem manjše; obsoja politični pritisk na sodstvo, naj preganja politične nasprotnike, in poudarja, da je treba ohraniti jamstva za dolžno pravno postopanje in preprečiti vsakršen političen pritisk na sodstvo; poudarja, da si žrtve zaslužijo resnično, nepristransko sojenje in da bi morali odgovorni prevzeti odgovornost, ne da bi zanje zaradi političnega prepričanja veljala amnestija ali pomilostitev; poziva k popolnemu spoštovanju neodvisnosti vej oblasti in popolni preglednosti vseh sodnih postopkov;

4. poudarja, da je treba pri vseh sodnih postopkih v celoti spoštovati načelo dolžnega pravnega postopanja, ki je zapisano v mednarodnem pravu; poudarja, da bi morali postopki določati sodna jamstva ter zagotavljati sodno varstvo in dostop do sodišč v okviru neodvisnega in nepristranskega pravosodnega sistema, v katerega se druge državne institucije ne bi vmešavale;

5. poziva Bolivijo, naj nemudoma izvede strukturne spremembe in reforme pravosodnega sistema, zlasti njegove sestave, da bi zagotovila pošteno in verodostojno sojenje, nepristranskost in dolžno pravno postopanje; poziva bolivijsko vlado, naj obravnava korupcijo, ki je v državi zelo razširjena; poziva jo tudi, naj spremeni člene kazenskega zakonika o kaznivih dejanjih upora in terorizma, ki vsebujejo preširoko opredelitev terorizma in zato lahko povzročijo kršitev načel zakonitosti in sorazmernosti;

6. poziva urad bolivijskega državnega tožilstva, naj ponovno začne preiskovati domnevo, da je Moralesova vlada z nezakonitimi plačili nakazala 1,6 milijona USD javnih sredstev svetovalnemu podjetju Neurona;

7. želi opomniti, da so za spodbujanje demokratičnih vrednot, pravne države in spoštovanja človekovih pravic nujno potrebni boljši in učinkoviti načini za dialog v okviru bolivijskih institucij; poziva bolivijske oblasti, naj vodijo proces sprave, da zmanjšajo napetosti in sovražnosti, ki prikrito tlijo v bolivijski družbi;

8. izraža zaskrbljenost zaradi dramatičnih družbenih in političnih razmer, ki se v Boliviji pojavljajo in zaostrujejo od leta 2019, in globoko obžaluje tragedijo, ki je z vseh strani prizadela vse žrtve nemirov v Boliviji; poudarja, da je nujno ohraniti povsem zakonito večetničnost in večjezičnost države; poziva Bolivijo k strukturnim spremembam in reformam, tudi k imenovanju neodvisnega in nepristranskega varuha človekovih pravic, da odpravi temeljne vzroke kriz, ki so se v državi razplamtele;

9. meni, da bi morali EU in Bolivija nadaljevati in povečati zavezanost in dialog v okviru pogajanj o GSP+, saj je Bolivija edina država Andske skupnosti, ki še ni sklenila sporazuma z EU; meni, da bi morala EU Bolivijo še naprej podpirati in biti pripravljena na nadaljnje sodelovanje, če bodo sprejeti jasni ukrepi za izboljšanje razmer in se bodo spoštovali demokracija, pravna država in človekove pravice;

10. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, bolivijski vladi, Večnacionalnemu ustavnemu sodišču Bolivije, Organizaciji ameriških držav, Medameriški komisiji za človekove pravice, Andskemu parlamentu in Evro-latinskoameriški parlamentarni skupščini, generalnemu sekretarju Združenih narodov ter Visokemu komisarju Združenih narodov za človekove pravice.